

Drivkrafter för hållbar konsumtion på lokal nivå

– svenska kommuners roll och möjligheter

Svenska kommuner visar drivkraft i arbetet att främja hållbar konsumtion, enligt forskningen. Arbetet spänner över många områden, och skulle kunna utvecklas med mer vägledning från nationell nivå.

Forskarna vid SEI (Stockholm Environment Institute) har granskat vetenskaplig litteratur om kommunernas roll att främja hållbar konsumtion, genomfört en enkätstudie till Sveriges kommuner och länsstyrelser, samt två fördjupade fallstudier av kommunerna Lund och Upplands Väsby.

Samarbete ger framgång

Resultaten visar att många kommuner idag arbetar med flera åtgärder för att främja hållbar konsumtion. Arbetet spänner över områden som till exempel livsmedel, upphandling, energi, avfall, energianvändning och transporter. De styrmedel som används är framför allt informativa och administrativa.

Samarbete genom nätverk och investeringar är viktiga stöd i arbetet och framhålls också i den internationella litteraturen som framgångsfaktorer. Resultat visar även att upphandling ses som ett viktigt styrmedel men svårt att tillämpa på grund av bristande resurser och kunskap. Kommunerna rapporterar också om svårigheter att förstå och följa upp miljöbelastningen från inköp.

Styrmedel och konsumtion

Det här är ett av fem forskningsprojekt som ska stimulera utvecklingen av en hållbar produktion och konsumtion av varor. Forskningen stödjer myndigheternas arbete med hållbara livsstilar.

"Det är värdefullt för oss i vårt policyarbete att få en överblick över kommunernas arbete för att främja hållbar konsumtion och att veta vilket stöd de efterfrågar."

MARIA IVARSSON,
Resurseffektivitetsheten,
Naturvårdsverket

OM PROJEKTET

Projektledare

Karin André, SEI

Deltagande forskare

Karin André, Katarina Axelsson, Elena Dawkins, Åsa Gerger Swartling och Andrea Norgren. Samtliga från SEI

Projektid

2016–2020

Rapport

Drivkrafter för hållbar konsumtion på lokal nivå – Svenska kommuners roll och möjligheter. Rapport 6960/2021

Forskarnas rapport, liksom denna sammanfattning, uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författarna svarar själv för innehållet och anges vid referens till forskningen.

Mer vägledning efterfrågas

Kommunerna visar en drivkraft i arbetet, men efterfrågar mer vägledning från nationell nivå för att avancera verksamheten. Politiskt stöd är mycket viktigt för att få tillräckligt med resurser samt stöd för att genomföra åtgärder. För att lyckas i arbetet framhålls även samarbete över förvaltningsgränser samt kompetens och tid som centrala faktorer. Indikatorer kan vara ett viktigt incitament för att adressera hållbar konsumtion, men brist på data hämmar ofta kommunernas möjligheter att utvärdera effekterna av olika åtgärder och styrmedel. En förbättrad uppföljning och utvärdering anses vara viktigt för att öka engagemanget för åtgärder som adresserar hållbar konsumtion

Forskarnas rekommenderar bland annat att

- stärka kommunernas möjligheter till lärande, erfarenhetsutbyte och samarbeten.
- säkerställa brett politiskt stöd genom att exempelvis se över fördelningen av ansvar från lokal till nationell nivå, och avsätta tillräckligt med resurser.
- ge kommunerna stöd genom mer vägledning och gemensamma riktlinjer från nationell nivå och inom ramen för det kommunala självstyret. Det gäller såväl styrmedel och åtgärder såsom sammanställningar av konsumtionsbaserade data och indikatorer.
- stärka kommunernas kapacitet att sammanställa data från upphandling och inköp.

Fallstudier, Lund och Upplands Väsby

Både Lund och Upplands Väsby arbetar aktivt med hållbar konsumtion vilket även återspeglas i olika strategiska dokument. Lunds kommun har ett övergripande mål om att invånarna ska bidra till en mer hållbar konsumtion (se LundaEko II 2014–2020). Upplands Väsby har ett mål om att minska utsläppen av växthusgaser till högst 3,3 ton CO₂ per invånare år 2040 (Energi- och klimatstrategi för Upplands Väsby kommun).

Kommunerna arbetar för att integrera hållbar konsumtion i många av sina verksamheter. Som exempel kan nämnas närproducerade och säsonganpassade livsmedel, minskade avfallsmängder och ökad andel utsorterat avfall ur restavfallet, fossilfria fordon i den kommunala verksamheten samt hållbarhetskrav i upphandling och inköp.